

Nooit wacht ik met die insnijding één dag, zoodra ik slechts het kleinste necrotische plekje ontdek, en merkwaardig en verblijdend is het, steeds daarna van patient te hooren, hoe ontspannen hij zich terstond gevoelt. Pyaemie of andere nadeelige gevolgen heb ik nooit waargenomen.

Prof. LANZ waarschuwt voor het mes bij een furunkel, bij een infectie van de lip, wegens het gevaar van een enting van de ettercokken door het mes in de bloed- en lymphvaten. Ik meen, dat de druk, waaronder het infectieuze virus in het ontstoken omgevende weefsel staat, *wegens gebrek aan loozing naar buiten, veel meer gevaar* oplevert voor opneming der virulente staphylocokken; ieder van ons weet toch uit zijn ervaring, hoe ziek patient zich gevoelt bij een niet bijtijds ingesneden furunkel of karbunkel en hoe groot de uitbreiding in enkele dagen kan zijn.

Na de vroegtijdige en ruime diepe insnijding tamponneer ik natuurlijk niet, doch *draineer* steeds met steriel in perubalsem gedrenkt gaas en laat het verband (zonder taf) steeds vochtig houden.

Zooals ik boven zeide, ben ik over de resultaten van deze behandeling steeds uiterst tevreden geweest.

Amsterdam, December 1920.

J. DE HARTOGH.

II.

Naar aanleiding van de in de laatste afleveringen van het *Tijdschrift* verschenen besprekingen omtrent het al of niet wenschelijke van een vragen- en antwoordenrubriek, waaruit ik meen te mogen opmaken een niet-principieele afwijzing der redactie, neem ik de vrijheid de volgende vraag te stellen, welke ik van algemeen belang acht:

Prof. O. LANZ zegt in zijn verhandeling in het vorige nummer blz. 2475:

„*Het laatste* (flink tamponneeren van een ingesneden furunkel van de lip) *is natuurlijk chirurgisch niet goed gezien.*” Hij laat onmiddellijk er op volgen: „*Een etterhaard dient niet getamponneerd te worden, maar moet open behandeld worden.*”

Bedoelt prof. LANZ dus, dat het nooit, bij geen enkel absces, onder geen enkele omstandigheid, geoorloofd is, te tamponneeren?

Een korte beantwoording van deze vraag lijkt mij wel gewenscht.

Ik voor mij (en ik meen velen met mij) was tot nu toe in de overtuiging, dat voor nabehandeling na de insnijding van een etterhaard in aanmerking kwamen al naar omstandigheden: drainage, *tamponnade*, zuiging volgens BIER-KLAPP, stuwung volgens BIER, of spoelingen (ik spreek nu alleen van „warme abscessen”). Ik meen deze verschillende behandelingen, waaronder dus ook de *tamponnade*, dan ook meermalen te hebben zien toepassen op de verschillende universiteitsklinieken.

De herhaalde waarschuwingen betreffende de behandeling van lip- en aangezichts-furunkels e. d. in het bijzonder, zooals die steeds door prof. LANZ op colleges en poliklinieken gegeven worden, herinner ik mij al te goed. Mijn vraag richt zich dus, om nogmaals te herhalen, naar het ongeoorloofde der *tamponnade* bij abscessen in het algemeen.

Ooglijders Gasthuis, Utrecht, December 1920.

T. W. SIJKENS.

DE WETENSCHAPPELIJKE OPLEIDING VAN SOCIAAL-GENEESKUNDIGEN.

Een paar kanteekeningen bij het stuk van dr. H. H. VAN EYK in n°. 23. Ik heb het natuurlijk met onverdeelde belangstelling gelezen, maar toen ik er een lijst uit ging opmaken van geneeskundigen, voor wie klinische vorming onnoodig kan worden geacht, kwam ik slechts tot twee rubrieken: 1°. raadgevers bij beroepskeuze (zij moeten minstens evenveel weten van de beroepen als van de physiologie en psychologie van den mensch); 2°. inspecteurs van den woningbouw.

De theoretische voorbereiding van beide rubrieken is aan de universiteiten volledig verzekerd. Bij onze physiologen en experimenteel-psychologen treft men leven-